

7. Сушко Є.Р. До характеристики поняття принципів права у загальнотеоретичній юриспруденції // Держава і право: Збірник наукових праць. Юридичні і політичні науки. Випуск 33. – К.: Ін-т держави і права ім. В.М. Корецького НАН України, 2006. – С. 56.

8. Циппеліус Р. Юридична методологія / Р. Циппеліус ; пер. з нім. – К., 2004. – 176 с.

Науковий керівник: к.ю.н., доцент Рязанов М. Ю.

Корчак Олександр Олександрович

студент V курсу

судово-адміністративного факультету

Національного університету «Одеська юридична академія»

ЗНЯТТЯ ДЕПУТАТСЬКОЇ НЕДОТОРКАНОСТІ ЯК ЩЕ ОДИН КРОК ДО СТАНОВЛЕННЯ ПРАВОВОЇ ДЕРЖАВИ

Однією з конституційних гарантій безперешкодного і ефективного здійснення депутатської діяльності в Україні вже більше двадцяти семи років виступає депутатська недоторканність. Дану юридичну гарантію правового статусу народних депутатів нашої держави можна визначити як захист від будь-якого примусу з боку держави в особі її органів, який би міг бути застосований за звичайних обставин.

Відповідно до ст. 80 Конституції України (далі – КУ), народні депутати України не несуть юридичної відповідальності за результати голосування або висловлювання у парламенті та його органах та не можуть бути притягнені до кримінальної відповідальності, затримані чи заарештовані [1].

Вищезазначена стаття Основного закону породжує на перший погляд невідповідність або навіть доцільніше буде сказати суперечність нормі, яка міститься в ст. 24 КУ та закріплює рівність конституційних прав і свобод та рівність перед законом громадян. Виникає питання як одна норма чинної КУ може суперечити іншій? Існує точка зору, яка зазначає, що депутатська недоторканність є винятком із конституційного принципу рівності всіх громадян перед законом [2, с. 9]. У 1999 році Конституційний суд України дещо по іншому обґрунтував дане твердження: «Важливою конституційною гарантією є депутатська недоторканність, яка має цільове призначення – забезпечення безперешкодного та ефективного здійснення народним депутатом України своїх функцій. Вона не є особистим привілеєм, а має публічно-правовий характер» [3].

Депутатська недоторканність є не суб'єктивним правом, привілеєм окремого індивіда, а складовою статусу народного депутата України. Громадянин набуває депутатської недоторканності лише у разі обрання його народним депутатом України і втрачає її одночасно з припиненням повноважень Верховної Ради України відповідного скликання або у разі дострокового припинення повноважень народного депутата України [4].

Можна ще довго дискутувати з приводу визначення цього поняття, однак нас цікавить відповідь на дещо інше питання. У жовтні 2017 року Президент України Петро Порошенко вніс на розгляд Верховної Ради як невідкладний проект Закону України «Про внесення змін до статті 80 Конституції України (щодо недоторканності народних депутатів України)» [5].

Проектом закону пропонується повністю усунути неможливість притягнення народних депутатів України до кримінальної відповідальності, затримання чи арешту, незалежно від згоди Верховної Ради України [6].

Петро Порошенко висловив впевненість, що цей крок сприятиме боротьбі з корупцією в країні. «Скасування депутатської недоторканності, як і створення Антикорупційного суду у відповідності до рекомендацій Венеціанської комісії Ради Європи – важливі складові ефективної боротьби з корупцією», – наголосив він. «Імунітет народних обранців давно перетворився в гарантію безкарності», – переконаний Президент [5].

Таким чином, виникає дискусія щодо чергової спроби (подібні намагання здійснювалися у 2006 та 2015 роках) внесення змін до конституції з приводу даного питання, адже зняття депутатської недоторканності «має дві сторони медалі». З однієї сторони її мета – не тільки убезпечити народного депутата України від незаконного втручання в його депутатську діяльність, а й сприяти належному функціонуванню парламенту. Однак з іншої – це шлях до зловживання службовим становищем. В умовах масштабного зростання корупційних процесів та поширенню їх на вищі органи державної влади в Україні, гарантія недоторканності народних депутатів фактично гарантувала їм здатність уникнути покарання за зловживання владними повноваженнями та корупційні дії. Це в свою чергу призвело до того, що особи, які займалися незаконною діяльністю усіляко намагалися отримати депутатську недоторканність, яка б в подальшому слугувала в деякій мірі їх прикриттям у разі викриття останніх.

Відповідно до ч. 3 ст. 27 Закону України «Про статус народного депутата України» від 17 листопада 1992 року особливості порядку притягнення народного депутата до відповідальності визначаються КУ, цим законом та законом про Регламент Верховної Ради України [7].

Глава 35 Закону України «Про Регламент Верховної Ради України» присвячена розгляду питань про згоду на притягнення до кримінальної відповідальності, затримання чи арешт народного депутата [8]. Відповідно до цієї глави передбачається складна, клопітка та довготривала процедура

отримання згоди Верховної Ради України, що в свою чергу не є позитивним моментом у здійсненні розслідування.

Внесення ж зазначених змін до КУ потягне за собою також зміни до вищезгаданих законів, що в свою чергу дасть змогу проводити розслідування та здійснювати притягнення до відповідальності народних депутатів на загальних підставах, передбачених КПК України. Це спростить дану процедуру та зекономить багато часу під час здійснення останньої.

Таким чином, вважаємо за доцільне внести зміни до статті 80 КУ, виклавши її в такій редакції:»Стаття 80. Народні депутати України не несуть юридичної відповідальності за результати голосування або висловлювання у парламенті та його органах, за винятком відповідальності за образу чи наклеп» [6].

Це в першу чергу в деякій мірі приведе ст. 80 КУ у відповідність ст. 24 КУ та урівняє народних депутатів з пересічними громадянами в плані рівності перед законом щодо притягнення до відповідальності, натомість депутатська недоторканність залишиться у вигляді звільнення від юридичної відповідальності за результати голосування або висловлювання у парламенті та його органах, що дасть змогу безперешкодно та ефективно здійснювати народному депутату України свої функції. Дані зміни до КУ покладуть крапку в питанні покриття беззаконня посадових осіб, оскільки сама Верховна Рада України не завжди може бути об'єктивною при наданні чи не наданні згоди щодо притягнення народного депутата до відповідальності, оскільки у голосуванні з приводу даного питання можуть брати участь заінтересовані особи.

Список використаних джерел:

1. Конституція України: Закон від 28.06.1996 № 254к/96-ВР [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>
2. Радченко О.І. Статус народного депутата України: проблеми теорії і правового регулювання : автореф. дис. канд. юрид. наук: спец. 12.00.02 / Радченко Олександр Іванович; Нац. академ. внутр. справ України – Київ, 2005. – 19 с.
3. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням Міністерства внутрішніх справ України щодо офіційного тлумачення положень частини третьої статті 80 Конституції України (справа про депутатську недоторканність): Рішення від 27.10.1999№ 9-рп/99 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/v009p710-99>
4. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням Президента України про офіційне тлумачення положень частин другої, третьої статті 17, частини другої статті 27 Закону України «Про

статус народного депутата України» (справа про гарантії діяльності народного депутата України):Рішення від 10.04.2003№ 7-рп/2003 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/v007p710-03>

5. Скасування депутатської недоторканності – важлива складова ефективної боротьби з корупцією / Офіційне інтернет-представництво Президента України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.president.gov.ua/news/prezident-skasuvannya-deputatskoyi-nedotorkannosti-vazhliva-43982>

6. Про внесення змін до статті 80 Конституції України (щодо недоторканності народних депутатів України) : проект Закону від 17.10.2017 р. № 7203 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=62727

7. Про статус народного депутата України : Закон України від 17.11.1992р. № 2790-XII (із змінами, внесеними згідно із Законом № 2148-VIII від 03.10.2017) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2790-12/>

8. Про Регламент Верховної Ради України : Закон України від 10.02.2010 р. № 1861-VI (із змінами, внесеними згідно із Законом № 2136-VIII від 13.07.2017, ВВР, 2017, № 35, ст.376) [Електронний ресурс]. – Режим доступу:<http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1861-17>

Науковий керівник: к.ю.н., асистент Средницьька І.Ю.

Мальвічко Руслана Романівна
студентка I курсу
факультету міжнародно-правових відносин
Національного університету «Одеська юридична академія»

ЛЮДСЬКІ ЦІННОСТІ ЯК ОСНОВНІ ЗАСАДИ ПРИНЦИПІВ ПРАВА

Однією з найважливіших проблем права є утвердження загальнолюдських принципів, норм і цінностей. Для цього ми часто звертаємось до правових систем інших держав, проте така практика часто буває не зовсім ефективною, а та чи інша правова система не відповідає правосвідомості громадян. Тож, актуальним є дослідження того як саме повинна формуватися правова система України і що повинно лежати в її основі. Як відомо, у ст.3 Конституції України зазначено, що людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканість і безпека визнаються найвищою соціальною цінністю [1, с. 4]. Людські цінності постійно